

חוק קרן פקדון וקרן הוצאה (תוספת יוקר), תשי"ז — 1950 *

פירושים

1. בחוק זה —

„מפעל“ פירושו — כל מקום-עבודה שמועסקים בו לפחות שלושה עובדים, ושהיתה נהוגה בו ביום ב' בניסן תש"ט (1 באפריל 1949), או הונהגה בו לאחר מכן, תוספת יוקר;

„בעל מפעל“ פירושו — מי שנושא בשכר עובדי המפעל, וכולל אגודה שיתופית לגבי חבריה המועסקים על ידיה;

„עובד“ פירושו — אדם המועסק בשכר בכל עבודה שהיא, וכולל חבר של אגודה שיתופית המועסק בשכר על ידי האגודה השיתופית שהוא נמנה עמה; „האינדקס הקיים“ פירושו — אינדקס יוקר המחיה שנערך על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה של הממשלה לפני שנכנס חוק זה לתקפו, ושייערך על ידי אחרי שייכנס חוק זה לתקפו עד תום תקופת הביניים;

„האינדקס החדש“ פירושו — אינדקס יוקר המחיה שייערך ויפורסם על ידי הממשלה לפי סעיף 8;

„תוספת יוקר“ פירושה — תוספת לשכר יסודי, המשתנה עם שינויים באינדקס יוקר המחיה;

„סכום הפחתה“ של עובד במפעל, מזמן לזמן, פירושו — הסכום שבו תוספת היוקר שהעובד זכאי לה, בזמן פלוני, על פי הסכם, בין קיבוצי ובין אישי, או על פי נוהג, היא קטנה מתוספת היוקר שהעובד היה זכאי לה באותו זמן, כאמור, אלמלא ירד האינדקס הקובע מאז יום ל' בשבט תש"ט (1 במרס 1949); ובהגדרה זו „האינדקס הקובע“ פירושו —

(א) לגבי התקופה עד תום תקופת הביניים — האינדקס הקיים;

(ב) לגבי התקופה שלאחר תום תקופת הביניים — האינדקס החדש;

„הפחתת ביניים“ של עובד במפעל, מזמן לזמן, פירושה — הסכום שבו תוספת היוקר שהעובד זכאי לה, בזמן פלוני, על פי הסכם, בין קיבוצי ובין אישי, או על פי נוהג, היא קטנה מתוספת היוקר שהעובד היה זכאי לה באותו זמן, כאמור, אלמלא ירד האינדקס הקובע מאז יום ד' בסיון תש"ט (1 ביוני 1949); ובהגדרה זו „האינדקס הקובע“ פירושו האינדקס הקיים, חוץ מן האמור בסעיף 9;

„תקופת הביניים“ פירושה — התקופה מיום ח' בתשרי תשי"ז (1 באוקטובר 1949) עד תאריך ההתאמה הראשון שלאחר הפרסום הראשון של האינדקס החדש, ובהגדרה זו „תאריך התאמה“ פירושו כל אחד מארבעת התאריכים הבאים, דהיינו: 1 בינואר, 1 באפריל, 1 ביולי ו-1 באוקטובר.

* נחקק בכנסת ביום ו' בשבט תשי"ז (24 בינואר 1950). הצעת החוק ודברי הסבר נחפרסו בהצעות חוק 30 סיום ו' בטבת תשי"ז (20 בדצמבר 1949), עמ' 70.

2. (א) שר האוצר ימנה פקיד מוסמך או פקידים מוסמכים לצורך חוק זה.

(ב) מינוי לפי סעיף זה יכול להיות לכל הארץ, או מסוייג לפי השטח.

(ג) הודעה על מינוי פקיד מוסמך ועל כתבתו תפורסם ברשומות.

3. (א) בעל מפעל חייב, תוך שבעת הימים הראשונים של כל חודש, החל מחודש פברואר 1950, להגיש לפקיד מוסמך דין-וחשבון בכתב בשלושה העתקים שיכיל, לגבי תקופת הדין-וחשבון, את הפרטים המפורטים להלן, ולשלוח העתק מן הדין-וחשבון לוועד העובדים במפעל, אם ישנו, ואלה הפרטים:

(1) שם בעל המפעל וכתובת המפעל;

(2) שמו וכתבתו הפרטית של כל עובד שהועסק על ידי בעל המפעל בתקופת הדין-וחשבון, כולה או מקצתה;

(3) סך-כל השכר שבעל המפעל שילם לכל עובד בתקופת הדין-וחשבון, תוך הבחנה בין שכר יסודי ובין תוספת יוקר;

(4) סכום ההפחתה של כל עובד, וסך-כל סכומי ההפחתה של כל העובדים, בתקופת הדין-וחשבון;

(5) הפחתת הביניים של כל עובד, וסך-הכל הפחתות הביניים של כל העובדים, בתקופת הדין-וחשבון, אך פרט זה לא יידרש אלא לגבי תקופת הביניים;

(6) כל פרט אחר שייקבע בתקנות.

(ב) "תקופת הדין-וחשבון" פירושה —

(1) לגבי הדין-וחשבון שיש להגישו בחודש פברואר 1950 — התקופה מיום ד' בתמוז תש"ט (1 ביולי 1949) עד יום י"ג בשבט תש"י (31 בינואר 1950);

(2) לגבי כל דין-וחשבון שיש להגישו מחודש מרס 1950 ואילך — החודש האחרון שקדם לחודש שבו יש להגיש את הדין-וחשבון.

(ג) החובה להגיש דין-וחשבון לפי סעיף קטן (א) לא תחול על בעל מפעל לגבי התקופה שלאחר תום תקופת הביניים, אלא אם ניתן על אותו מפעל צו לפי סעיף 10.

4. (א) בעל מפעל שלא הגיש דין-וחשבון בהתאם לסעיף 3, דינו — קנס עד עשר לירות בעד כל יום של איחור בהגשת הדין-וחשבון.

(ב) בעל מפעל שמסר פרטים כוזבים בדין-וחשבון שהגיש לפי סעיף 3, דינו — מאסר עד ששה חדשים או קנס עד שש מאות לירות או שני הענשים כאחד.

(ג) היה בעל המפעל גוף מאוגד — יאשם בעבירה לפי סעיף קטן (א) או (ב) גם כל אדם שהיה בשעת העבירה מנהל, או ממלא תפקידים של מנהל, של אותו גוף.

5. (א) בהקדם ככל האפשר לאחר תום המועד להגשת הדין-וחשבון לפי סעיף 3 יקבע פקיד מוסמך, כאמור להלן, לגבי כל מפעל, בתעודה בחתימת ידו, את סך-כל סכומי ההפחתה של כל עובדי המפעל בתקופת הדין-וחשבון (להלן: "סך-כל ההפחתות"), ואם תקופת הדין-וחשבון היא, כולה או מקצתה, בתקופת הביניים — גם את סך-כל הפחתות הביניים של כל עובדי המפעל בתקופת הדין-וחשבון (להלן: "סך-כל הפחתות הביניים").

דיני-פירוחשבון

עבירות בקשר
לדינים
וחשבונות

קביעת סך-כל
ההפחתות וסך-
כל הפחתות
הביניים

(ב) הגיש בעל מפעל דיין-וחשבון לפי סעיף 3, רשאי הפקיד המוסמך —
(1) לאשר את הדין-וחשבון ולקבוע את סך-כל ההפחתות ואת סך-כל
הפחתות הביניים בהתאם לכך ; או

(2) אם יש לו יסוד מתקבל על הדעת לחשוב שהדין-וחשבון אינו נכון —
לקבוע את סך-כל ההפחתות ואת סך-כל הפחתות הביניים על יסוד הידיעות
שבירדו; ובמקרה זה יציין הפקיד המוסמך, בתעודה, את הנימוקים שהניעוהו
לקבוע את סך-כל ההפחתות ואת סך-כל הפחתות הביניים כפי שקבעם
בתעודה.

(ג) לא הגיש בעל מפעל דיין-וחשבון לפי סעיף 3, רשאי הפקיד המוסמך לקבוע
את סך-כל ההפחתות ואת סך-כל הפחתות הביניים על יסוד הידיעות שבירדו.

(ד) תעודה לפי סעיף זה תישלח לבעל המפעל בדואר רשום לפי כתובת המפעל,
ורואים אותה כאילו נמסרה לו כתום ארבעים ושמונה שעות משעת מסירתה לדואר
למשלוח.

6. (א) בעל מפעל המגיש דיין-וחשבון לפי סעיף 3, חייב, עם הגשת הדין-וחשבון,
לשלם לאוצר המדינה סכום השווה לשליש מסך-כל הפחתות הביניים הנקוב
בדין-וחשבון.

הפקדה באוצר
המדינה

(ב) נמסרה לבעל המפעל תעודה לפי סעיף 5, וסך-כל הפחתות הביניים שנקבע
בתעודה עולה על סך-כל הפחתות הביניים הנקוב בדין-וחשבון, ובעל המפעל לא
ערער על התעודה לפי סעיף 16, חייב הוא, תוך ארבעה ימים מהיום שבו הודעה לו
הערעור, לשלם לאוצר המדינה סכום נוסף השווה לשליש מן ההפרש שבין סך-כל
הפחתות הביניים שנקבע בתעודה ובין סך-כל הפחתות הביניים הנקוב בדין-וחשבון.

(ג) נמסרה לבעל המפעל תעודה לפי סעיף 5, וסך-כל הפחתות הביניים שנקבע
בתעודה עולה על סך-כל הפחתות הביניים הנקוב בדין-וחשבון, ובעל המפעל ערער
על התעודה לפי סעיף 16, חייב הוא, תוך ארבעה ימים מהיום שהודעה לו שהחלטה
בערעור, לשלם לאוצר המדינה סכום נוסף השווה לשליש מן ההפרש שבין סך-כל
הפחתות הביניים שנקבע בתעודה — בשינויים שחלו בו על פי ההחלטה בערעור,
אם חלו בו שינויים כאלה — ובין סך-כל הפחתות הביניים הנקוב בדין-וחשבון.

(ד) לא הגיש בעל מפעל דיין-וחשבון לפי סעיף 3, ונמסרה לו תעודה לפי
סעיף 5, חייב הוא, תוך ארבעה ימים מהיום שנמסרה לו התעודה, לשלם לאוצר
המדינה סכום השווה לשליש מסך-כל הפחתות הביניים, כפי שנקבע בתעודה.

(ה) חובת התשלום המוטלת על בעל מפעל לפי סעיף זה תחול לגבי תקופת
הביניים בלבד.

7. הכספים שישולמו לאוצר המדינה לפי סעיף 6 יהיו קרן מיוחדת שתיקרא "קרן
פקדון של תוספת יוקר". קרן זו תחיה שמורה באוצר המדינה עד תום תקופת
הביניים.

קרן פקדון

8. (א) הממשלה תקבע בסיס חדש לאינדקס יוקר המחיה לא יאוחר מיום כ"ב בטבת תשי"א (31 בדצמבר 1950).

(ב) אינדקס יוקר המחיה לפי הבסיס החדש ייערך ויפורסם ברשומות —
(1) לראשונה — לא יאוחר מיום כ"ב בטבת תשי"א (31 בדצמבר 1950) —
לגבי התקופה מיום ז' באלול תש"ט (1 בספטמבר 1949) עד היום האחרון
של החודש שקדם ליום הפרסום ;
(2) לאחר מכן — בארבעה עשר הימים הראשונים של כל חודש, לגבי
החודש הקודם.

9. (א) אם יתברר, לאחר תום תקופת הביניים, כי בתקופת הביניים היתה הפחתת
הביניים החדשה של עובד קטנה בשליש או ביותר מהפחתת הביניים הישנה של אותו
עובד, ישולם לעובד מאוצר המדינה, מתוך קרן הפקדון של תוספת יוקר, הסכום
שבעל המפעל שילם בעדו לאותה קרן.

(ב) אם יתברר, לאחר תום תקופת הביניים, כי בתקופת הביניים היתה הפחתת
הביניים החדשה של עובד קטנה בפחות משליש מהפחתת הביניים הישנה של אותו
עובד, ינהגו בסכום שבעל המפעל שילם בעד אותו עובד לקרן הפקדון של תוספת
יוקר בדרך זו :

(1) ההפרש שבין הפחתת הביניים החדשה ובין הפחתת הביניים הישנה
ישולם לעובד ;
(2) העודף ישולם לקרן ההזולה.

(ג) אם יתברר, לאחר תום תקופת הביניים, כי בתקופת הביניים היתה הפחתת
הביניים החדשה של עובד שווה להפחתת הביניים הישנה של אותו עובד, או
גדולה ממנה, הסכום שבעל המפעל שילם לגבי אותו עובד לקרן הפקדון של תוספת
יוקר ישולם לקרן ההזולה.
(ד) בסעיף זה —

(1) „הפחתת הביניים החדשה“ של עובד פירושה — הפחתת הביניים של
אותו עובד, כמוגדר בסעיף 1, אלא מחושבת לפי האינדקס החדש ;
(2) „הפחתת הביניים הישנה“ של עובד פירושה — הפחתת הביניים של
אותו עובד, כמוגדר בסעיף 1.

(ה) הכספים שישולמו לפי סעיף זה לקרן ההזולה, דינם כדין כספים ששולמו
לכתחילה לאותה קרן.

10. (א) בעל מפעל חייב לשקף את סכומי ההפחתה של עובדי המפעל — בניכוי
הסכומים המשתלמים לקרן הפקדון של תוספת יוקר על פי סעיף 6, כל עוד הם
משתלמים — בהזולה של המצרכים המיוצרים או הנמכרים על ידי המפעל, או של
חשירותים הניתנים על ידי המפעל.

(ב) שר האספקה והקיצוב רשאי ליתן על מפעל צו, הנקרא „צו תשלום לקרן
ההזולה“, אם הוא משוכנע שסכומי ההפחתה של עובדי המפעל — בניכוי סכומים
המשתלמים לקרן הפקדון של תוספת יוקר על פי סעיף 6, כל עוד הם משתלמים —
לא השתקפו במלואם בהזולה, כאמור בסעיף קטן (א).

(ג) צו תשלום לקרן ההחזלה יכול להינתן על מפעל מסוים או על סוג מסוים של מפעלים. תוקף הצו הוא מיום ד' בתמוז תש"ט (1 ביולי 1949), אלא אם נקבע לכך בצו תאריך מאוחר יותר.

תשלום לקרן
ההחזלה לפני
תקופת הביניים
ואחריה

11. בעל מפעל שניתן עליו צו תשלום לקרן ההחזלה, יחולו עליו — לגבי התקופה מיום ד' בתמוז תש"ט (1 ביולי 1949) עד יום ז' בתשרי תש"י (30 בספטמבר 1949) ולגבי התקופה מיום תום תקופת הביניים ואילך — חובות אלה:

(א) הגיש בעל המפעל דין-וחשבון לפי סעיף 3, חייב הוא, עם הגשת הדין-וחשבון, לשלם לאוצר המדינה סכום השווה לסך-כל ההפחתות הנקוב בדין-וחשבון, או חלק מסכום זה כפי שנקבע בצו.

(ב) נמסרה לבעל המפעל תעודה לפי סעיף 5, וסך-כל ההפחתות שנקבע בתעודה עולה על סך-כל ההפחתות הנקוב בדין-וחשבון, ובעל המפעל לא ערער על התעודה לפי סעיף 16, חייב הוא, תוך ארבעה ימים מיום תום מועד הערעור, לשלם לאוצר המדינה סכום נוסף השווה להפרש שבין סך-כל ההפחתות שנקבע בתעודה ובין סך-כל ההפחתות הנקוב בדין-וחשבון, או חלק מסכום זה כפי שנקבע בצו.

(ג) נמסרה לבעל המפעל תעודה לפי סעיף 5, וסך-כל ההפחתות שנקבע בתעודה עולה על סך-כל ההפחתות הנקוב בדין-וחשבון, ובעל המפעל ערער על התעודה לפי סעיף 16, חייב הוא, תוך ארבעה ימים מהיום שהודעה לו ההחלטה בערעור, לשלם לאוצר המדינה סכום נוסף השווה להפרש שבין סך-כל ההפחתות שנקבע בתעודה — בשינויים שחלו בו על פי ההחלטה בערעור, אם חלו בו שינויים כאלה — ובין סך-כל ההפחתות הנקוב בדין-וחשבון, או חלק מסכום זה כפי שנקבע בצו.

(ד) לא הגיש בעל המפעל דין-וחשבון לפי סעיף 3, ונמסרה לו תעודה לפי סעיף 5, חייב הוא, תוך ארבעה ימים מהיום שנמסרה לו התעודה, לשלם לאוצר המדינה סכום השווה לסך-כל ההפחתות, כפי שנקבע בתעודה, או חלק מסכום זה כפי שנקבע בצו.

תשלומים לקרן
ההחזלה בתקופת
הביניים

12. בעל מפעל שניתן עליו צו תשלום לקרן ההחזלה, יחולו עליו — לגבי תקופת הביניים — הוראות סעיף 11; אלא שהסכום שבעל המפעל חייב, בזמן פלוני, לשלם לאוצר המדינה יהיה הסכום הנקבע על פי הוראות סעיף 11, בניכוי הסכום שעליו לשלם באותו זמן לקרן הפקדון של תוספת יוקר על פי סעיף 6.

מטרת קרן
ההחזלה

13. הכספים שישולמו לאוצר המדינה לפי סעיפים 11 ו-12 יהיו קרן מיוחדת שתיקרא "קרן ההחזלה". קרן זו תשמש בידי שר האספקה והקיצוב למתן סיוע לשם הוצלת מצרכים ושירותים חיוניים.

קנס על חשתיית
תשלום

14. (א) בעל מפעל שלא ישלם במועדו סכום שהוא חייב לשלם לאוצר המדינה לפי חוק זה, ישלם לאוצר המדינה, בתורת קנס, בעד כל יום שבו הושהה התשלום, סכום השווה ל-1% מן הסכום שתשלומו הושהה.

(ב) פקיד מוסמך רשאי, בתעודה בחתימת ידו, לפטור בעל מפעל, בשלימות או באופן חלקי, מקנס שנתחייב בו לפי סעיף קטן (א).

15. כל סכום שבעל מפעל חייב לשלמו לאוצר המדינה לפי חוק זה, וכן כל קנס שבעל מפעל נתחייב בו לפי סעיף 14, דינו, בכל הנוגע לגבייתו, כדין מס, כמשמעותו בפקודת המסים (גבייה) ¹, וכל הוראות הפקודה האמורה חלות עליו.

16. (א) הרואה עצמו נפגע על ידי תעודה לפי סעיף 5, רשאי לערער עליה בפני בית המשפט המחוזי שבאזור שיפוטו נמצא המפעל, כולו או חלקו, תוך חמישה-עשר יום מהיום שבו נמסרה לו התעודה. הפקיד המוסמך שנתן את התעודה יהיה המשיב בערעור.

(ב) ערעור לפי סעיף זה יהיה נידון בפני שופט אחד, אלא אם הורה נשיא בית המשפט המחוזי, לגבי ערעור מסויים, שיהא נידון בפני שלושה שופטים.

(ג) המערער על תעודה כאמור, עליו הראיה.

(ד) בית המשפט רשאי לאשר את התעודה, או להפחית את סך-כל ההפחיתות או את סך-כל הפחיתות הביניים שנקבע בה, או לבטל את התעודה, הכל בהתאם להוראות חוק זה.

(ה) החלטת בית המשפט המחוזי בערעור לפי סעיף זה היא סופית ואינה ניתנת לערעור.

(ו) הפחיתות בית המשפט את סך-כל ההפחיתות או את סך-כל הפחיתות הביניים שנקבעו בתעודה, או ביטל את התעודה, כאמור, יוחזר למערער כל סכום עודף ששילם לאוצר המדינה לפי חוק זה.

(ז) שר המשפטים יתקין תקנות שבהן ייקבע אופן הגשת ערעורים לפי סעיף זה וסדרי הדין בהם, לרבות תשלום אגרת משפט והוצאות משפט.

17. (א) כל אדם הנוגע בדבר חייב, ככל שיידרש על ידי שר האספקה והקיצוב או על ידי פקיד מוסמך, למסור להם ולשליחיהם ידיעות נכונות, ולהמציא להם ולשליחיהם מסמכים, שלדעת שר האספקה והקיצוב או הפקיד המוסמך עשויים להקל עליהם את השימוש בסמכויות הנתונות להם על פי חוק זה; אך לא יידרש אדם למסור ידיעות או להמציא מסמכים העלולים להטיל עליו אשמה פלילית, וכן לא יידרש אדם למסור ידיעות או להמציא מסמכים שמסירתם או המצאתם אסורה עליו לפי כל חוק אחר.

(ב) העובר על סעיף קטן (א), דינו — מאסר עד שלושה חדשים או קנס עד שבעים וחמש לירות או שני הענשים כאחד.

18. (א) שר האספקה והקיצוב רשאי להעניק לאדם אחר את הסמכויות הנתונות בידיו על פי סעיפים 10 ו-17, כולן או מקצתן.

(ב) הודעה על הענקת סמכויות לפי סעיף זה תפורסם ברשומות, ותוקף הענקת הסמכויות — מיום פרסום ההודעה.

¹ חוקי א"י, כרך ב', פרק קל"ז, עמ' 1874.

(ב) שר האוצר רשאי, בהתייעצות עם שר האספקה והקיצוב ושר העבודה והביטוח העממי, להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו של חוק זה, פרט לתקנות שהתקנתן מסורה לשר המשפטים לפי סעיף 16 (ז).

אליעזר קפלן
שר האוצר

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה

חיים ווייצמן
נשיא המדינה